

Ár 2012, föstudaginn 8. júní er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 21/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 3. mars 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 29. janúar 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 8. febrúar 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust þann 5. mars 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 7. mars 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 11., 18. og 25 maí og 8. júní 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 1. október 2008 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 7.350.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur kröfuhafa samkvæmt skuldabréfinu. B og sóknaraðili tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Þann 18. september 2008 var skjalið „Lánumsókn/greiðslumat“ gert. Þar kom fram að A væri umsækjandi að láni að fjárhæð kr. 7.350.000 og að áðurnefndir aðilar tækjust á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu. Einnig kom fram að greidd yrði upp heimild á Y og heimildin skyldi felld niður. Undir skjalið ritaði A.

Gert var fjárhagsyfirlit hjá varnaraðila. Það ber með sér að því hafi verið breytt 18. september 2008. Þar kom fram að afgangur á mánuði fyrir lánveitingu væri kr. 36.235 en eftir lánveitingu væri hann kr. 42.500. Þá er í skjalinu tekið fram að heildartekjur á ári séu kr. 1.730.049, heildareign engin og heildarskuld kr. 7.350.700. Enginn skrifar undir skjalið.

Einnig liggur fyrir ódagsett skjal sem ber yfirskriftina „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga X“. Þar kemur fram að sóknaraðili óski ekki eftir því að greiðslugeta skuldara verði metin og setur hann upphafsstafi sína við þann valmöguleika á skjalinu. Þá kemur fram að sjálfskuldarábyrgðarmaður staðfesti með undirritun sinni að hann hafi fengið og kynnt sér bækling sparisjóðsins um sjálfskuldarábyrgðir. Á skjalinu er kafli sem ber heitið niðurstaða greiðslumats. Þar er

gert ráð fyrir að hakað sé við hvort niðurstaða greiðslumats bendi til að greiðandi geti efnt skuldbindingar sínar eða ekki. Við hvorugan reitinn var hakað. Sóknaraðili skrifaði ásamt öðrum undir skjalið.

Í byrjun janúar 2012 hafði umboðsmaður skuldara samband við varnaraðila og fór þess á leit að umrædd ábyrgðaryfirlýsing sóknaraðila yrði skoðuð og tekin afstaða til gildis hennar. Þann 20. janúar 2012 kvað varnaraðili ábyrgðina gilda. Þann 27. janúar 2012 sendi umboðsmaður skuldara sóknaraðila bréf þar sem kom fram að afstaða varnaraðila væri sú að ábyrgðin teldist gild.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 29. janúar 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að: „*fallist verði á að undirritaður ábyrgðarmaður hafi hvorki verið kynnt, né látinn undirrita greiðslumat vegna láns XX [sic], og sé þar af leiðandi ekki ábyrgðarmaður.*“

Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa staðið við skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, sbr. 4. gr. þess. Vísar sóknaraðili til þess að engin gögn sýni fram á að sóknaraðili hafi vítað hver staða aðalskuldara hafi verið á þeim tíma sem hann gekkst í ábyrgð, enda hafi greiðslumat ekki verið undirritað af hálfu sóknaraðila.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að öllum kröfum sóknaraðila verði vísað frá. Til vara er þess krafist að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Til stuðnings aðalkröfu sinni vísar varnaraðili til b- og d-lið 4. gr. [sic] samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Í fyrsta lagi sé frávisunarkrafa byggð á e-lið 4. gr. [sic] samþykktanna. Að mati varnaraðila sé kröfugerð og rökstuðningur sóknaraðila svo óskýr að kvörtunin sé ekki tæk til úrskurðar. Jafnframt sé málatilbúnaður sóknaraðila í heild svo vanreifaður að hann geri varnaraðila óhægt um vik að grípa til varna í málinu, þá sé kæran hvorki studd tilvísun til laga né annarra réttarreglna.

Bendir varnaraðili á að sóknaraðili vísi til samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, sem sé samantekt verklagsreglna sem settar hafi verið til að draga úr vægi ábyrgðarskuldbindinga við lánveitingar. Samkomulagið hafi hvorki lagagildi né feli það í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri ábyrgðaryfirlýsingu hafi samkomulaginu ekki verið fylgt til hlítar. Það sé afstaða varnaraðila að meta þurfi allar aðstæður við lánveitingu, samning aðila og önnur atriði sem varpað geti ljósi á það hvort ógilda beri lánsveð sóknaraðila og þá í samræmi við 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa sem sé sú lagastoð sem byggja verði á í slíku máli. Sóknaraðili hafi hvorki vísað til, né fært rök fyrir að atvik hafi verið með þeim hætti að þau falli undir 36. gr. laga nr. 7/1936.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðili hafi ekki krafist ógildingar heldur að viðurkennt verði að hann teljist ekki ábyrgðarmaður. Varnaraðili getur ekki fallist á að efni séu til slíkrar viðurkenningar og eigi því varnaraðili erfitt með að taka til varna þegar ágreiningsefnið sé ekki ljóst.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að farið hafi verið að lögum við útgáfu skuldabréfsins. Skuldbinding sóknaraðila feli í sér bindandi loforð og samning um að hann gangist í sjálfskuldarábyrgð til tryggingar skilvísu greiðslum. Sönnunarbyrði um að loforð hans sé ógilt eða ólögmett hvíli á sóknaraðila. Þá mótmæli varnaraðili því sérstaklega að kröfur sem gerðar séu í samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi ekki verið uppfylltar þegar sóknaraðili gekkst í sjálfskuldarábyrgð vegna útgáfu skuldabréfsins. Þá hafi samkomulagið ekki lagagildi, né feli það í sér ófrávíkjanlegar formreglur. Meta þurfi aðstæður með tilliti til 36. gr. laga nr. 7/1936. Óumdeilt sé að greiðslumat hafi verið framkvæmt, sbr. 3. gr. samkomulagsins, og að lántaki stóðst matið.

Varnaraðili vísar til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-2375/2011 máli sínu til stuðnings. Varnaraðili bendir á að sóknaraðili hafi staðfest að hafa kynnt sér upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir með undirritun sinni á skuldabréfið. Í upplýsingabæklingnum komi fram að ábyrgðarmanni sé heimilt að óska eftir því að fá að kynna sér niðurstöður greiðslumats og sé þar gerð ítarleg grein fyrir ákvæðum samkomulagsins. Sóknaraðili vissi því eða mátti vita að lántaki hafði farið í greiðslumat og hafi það verið ákvörðunarastæða að hafa fengið upplýsingar um niðurstöðu greiðslumatsins mætti ætla að hann hefði borið sig eftir þeim upplýsingum, enda hafi þær verið honum vel aðgengilegar og hann hafi verið að fullu upplýstur um þá staðreynd. Á fylgiskjali með skuldabréfinu „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ komi fram að lántaki veitti varnaraðila heimild til að upplýsa sóknaraðila um niðurstöður greiðslumatsins og staðfesti sóknaraðili fylgiskjalið með undirritun sinni. Á fylgiskjalinu komi einnig fram að sóknaraðili óskaði sérstaklega eftir því að greiðslumat yrði ekki framkvæmt. Einnig bendir varnaraðili á dóm Hæstaréttar í máli nr. 116/2010. Í ljósi þess að um var að ræða ábyrgð vegna láns stjúpdóttur sóknaraðila og hann óskaði sérstaklega eftir því að ekki yrði framkvæmt greiðslumat verði að telja afar ólíklegt að frumforsenda sóknaraðila fyrir veitingu ábyrgðarinnar hafi verið undirritun á greiðslumatið. Það sé ljóst að skortur á greiðslumati sé ekki ófrávíkjanlegt forskilyrði fyrir því að gildandi samningur stofnist milli ábyrgðarmanns og banka. Þaðan af síður geti skortur á kynningu á jákvæðu greiðslumati sem formlega geti verið brot á 4. gr. samkomulagsins talist ófrávíkjanlegt forskilyrði fyrir stofnun fullgildrar ábyrgðar. Hvað þá að það geti talist ósannjarnt eða brot á góðri viðskiptavenju af hálfu varnaraðila að bera slíkan samning fyrir sig.

Telur varnaraðili að þyngst vegi að ófullnægjandi greiðslugeta sé kynnt ábyrgðarmanni, sbr. dómur Hæstaréttar í máli nr. 153/2005. Í þessu tilviki hafi greiðslugeta verið jákvæð. Engin skylda hafi hvílt á varnaraðila að fá undirritun sóknaraðila á niðurstöður greiðslumatsins enda ekki gerð slík krafa í samkomulaginu. Eina ákvæði samkomulagsins sem geri slíkan áskilnað sé 4. gr. en hún kveði á um að ábyrgðarmaður verði að staðfesta með undirritun sinni að hann hafi kynnt sér niðurstöðu greiðslumats sé niðurstaðan sú að skuldarinn stóðst ekki greiðslumatið. Í öðrum tilvikum skuli tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats og það hafi varnaraðili gert í þessu máli.

V.

Niðurstæða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á veðskuldabréfi nr. X, að fjárhæð kr. 7.350.000, útgefnu af A til FF.

Sóknaraðili krefst þess að málinu verði vísað frá. Styður hann frávísunarkröfuna b- d- og e-liðum 4. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Verður þó að telja að átt sé við umrædda liði 6. gr. samþykktanna. Varnaraðili gerir ekki tilraun til að rökstyðja frávísun á grundvelli b- og d-liða 6. gr. og verður ekki séð að skilyrði ákvæða þessara séu uppfyllt, enda verður krafa sóknaraðila ekki skilin öðruvísi en svo að farið sé fram á að krafa varnaraðila á grundvelli umræddrar ábyrgðar verði felld úr gildi. Er því um að ræða kröfu sem metin verður til fjár og hvorki mál sem er til meðferðar almennra dómstóla eða gerðardóms, né mál sem varðar breytingar á almennri gjaldtöku. Verður því ekki fallist á að vísa málinu frá á þeim grundvelli.

Ekki verður fallist á með varnaraðila að kröfugerð og rökstuðningur sóknaraðila sé svo óskýr að kvörtunin sé ekki tæk til úrskurðar eða að málatilbúnaður sé svo vanreifaður að það geri varnaraðila óhægt um vik að grípa til varna. Verður lesið út úr kröfu sóknaraðila, sem ekki nýtur aðstoðar lögmanns, að hann krefjist ógildingar sjálfskuldarábyrgðar sinnar á umræddu skuldabréfi. Þá hefur varnaraðili hagað málatilbúnaði sínum í samræmi við þetta. Í ljósi þessa verður ekki fallist á að skilyrði e-liðar 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki teljist uppfyllt. Verður því ekki fallist á með varnaraðila að vísa beri máli þessu frá úrskurðarnefndinni.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarfélaganna sinna. FFF var eitt þessara aðildarfélaganna og leiðir varnaraðili rétt sinn í máli þessu frá því félagi. Ekkert er fram komið um að samtökin hafi skort umboð til þessarar ráðstöfunar og verður varnaraðili talinn bundinn við efni þess, en þeim skilningi hafnað að um sé að ræða óskuldbindandi stefnuyfirlýsingu.

Umrætt samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000.

Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit sem ber með sér að hafa verið breytt þann 18. september 2008. Þar kom fram að afgangur á mánuði fyrir lánveitingu væri kr. 36.235 en eftir lánveitingu væri hann kr. 42.500. Enginn skrifar undir umrætt fjárhagsyfirlit. Því er ljóst að varnaraðili framkvæmdi greiðslumat í umrætt sinn og uppfyllti þannig skilyrði 3. gr. samkomulagsins að þessu leyti.

Í 4. gr. samkomulagsins er fjallað um upplýsingagjöf til ábyrgðarmanns áður en til skuldaábyrgðar er stofnað. Það er kjarni þessa ágreiningsmáls hvort varnaraðili hafi vanefnt skyldur sínar samkvæmt þessari grein með þeim hætti að það leiði til brottfalls ábyrgðar sóknaraðila.

Í ákvæðinu er í fyrsta lagi kveðið á um það að fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgðir og veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðarmönnum til undirritunar og með undirritun lánsumsóknar eða annarra gagna sem fyllt eru út í tengslum við afgreiðsluna skal ábyrgðarmaður staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings um ábyrgðir.

Í annarri mgr. 4. gr. ræðir um hvernig ábyrgðarmaður skal með undirritun sinni staðfesta að hann hafi kynnt sér efni upplýsingabæklingsins og staðfesta sérstaklega ef það á við að honum sé kunnugt um að ráðstafa meira en helmingi lánsfjárhæðar til uppgreiðslu eldri lána.

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Ef niðurstaða greiðslumats bendir til að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í nýlegri dómaframkvæmd er byggt á þeim skilningi að skylda lánveitanda til að kynna ábyrgðarmanni niðurstöðu greiðslumats náí ekki fortakslaust til þess að kynna honum gögn til grundvallar niðurstöðunni og virðist þar m.a. skipta máli hvort ábyrgðarmanni var bent á þann möguleika að kynna sér slík gögn. Í fyrri úrskurðum nefndarinnar hefur hins vegar verið litið svo á að skylda til að kynna niðurstöðu greiðslumats náí til þess að kynna fyrir ábyrgðarmanni helstu atriði sem máli skipta við matið á fjárhag skuldara.

Þegar atvik málsins eru metin heildstætt, þ.á.m. ósk sóknaraðila sjálfs um að greiðslugeta skuldarans yrði ekki metin, verður það ekki talið ósanngjarnt af varnaraðila að byggja á ábyrgðaryfirlýsingunni, þótt hann hafi ekki tryggt sér sönnun um að hann hafi í raun og veru kynnt fyrir sóknaraðila þá niðurstöðu sína að skuldarinn væri líkleg til að geta greitt af viðkomandi láni. Studdist þetta mat hans við þær viðmiðanir sem lagðar eru til grundvallar í títtnefndu samkomulagi um notkun ábyrgðaskuldbindinga. Fæst ekki séð að orsakatengsl séu á milli háttsemi bankans þegar honum láðist að tilkynna um jákvæða niðurstöðu og ábyrgðarinnar sem sóknaraðili gekkst í

Er því ekki unnt að fallast á það með sóknaraðila að ógilda beri umrædda sjálfskuldarábyrgð, með vísan til ákvæða 36 gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 8. júní 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason